

Kunnskap som bestilt, Vassnes?

FORSKNING
Ingeborg Rasmussen

Bjørn Vassnes skriver i en kommentar 21. august at evalueringen av sexkjøpsloven er kunnskap som bestilt. Han bygger på at to Fafo-forskere, Anette Brunovskis og May-Len Skilbrei, har kritisert rapporten. Vassnes siterer dem på at «[rapporten] kan brukes av dem som er enige i konklusjonene, og meget lett kan avvises av dem som er uenige». Han viser videre til at de samme to forskerne ikke søkte på prosjektet fordi de mente rammen var uforsvarlig.

Brunovskis og Skilbrei, og andre kritikere av rapporten, har også kritisert evalueringens mandat, som var å vurdere effekten av forbudet mot kjøp av seksuelle tjenester. Vi har vurdert effektene av loven i forhold til dens formål: de effektene lovgiverne ønsket å oppnå. Dette er gjort med grunnlag i flere datakilder, undersøkelser og analyser. Vi benyttet tre evalueringsmodeller (såkalt metodetriangulering) utviklet i skjæringsfeltet mellom rettsosilogiske studier av lovers virkninger og evalueringsforskning.

Innenfor den ene modellen blir lovforbudet analysert som et markedsregulerende virkemiddel, ved å se hvordan etterspørsels- og tilbudssiden påvirkes sammenliknet med en markedsutvikling der forbudet ikke hadde eksistert. Økonomer har dermed relevant kompetanse. Også internasjonale publikasjoner på temaene menneskehandel og prostitusjon, slik vi hadde gjennom professor Steinar Strøm, er relevant.

Evalueringens design er utviklet av sosiolog og professor Sidsel Sverdrup, som har evaluering av lover som sitt spesialfelt. Evalu-

eringsgruppen bestod av Strøm, Sverdrup, Vibeke Wøien Hansen, dr. polit og statsviter med spesialisering innen lovgivende politikk og anvendt kvantitativ metode, og undertegnede.

Mener Vassnes at dette teamet ikke har tilstrekkelig kompetanse til å evaluere effekten av et markedsregulerende virkemiddel?

I motsetning til hva Vassnes gir uttrykk for, oppgir rapporten kilder gjennom omfattende referanselister og det redegjøres for evalueringskriteriene og usikkerheten i tallanslagene.

Vassnes mener at evalueringen burde hatt mer ressurser og at det burde vært gitt friere tøyler med rom for fri forskning innenfor temaet. Vi er enig i at det er behov for mer forskning på temaene prostitusjon og menneskehandel i Norge. Den norske prostitusjonsforskningen har vært smal, til dels gjentakende og har i liten grad studert konsekvensene av utviklingen i det internasjonale, roterende prostitusjonsmarkedet som Norge er blitt en del av. Andreas Kotsadam ved Økonomisk institutt ved Universitet i Oslo er blant unntakene som i løpet av de siste årene har tilført den norske prostitusjonsforskningen nye perspektiver.

På den andre siden må vi akseptere forvaltningens behov for å evaluere om lovforbud og andre virkemidler virker i tråd med formålene. En ramme på én million kroner for å vurdere effekter av loven er ikke uforsvarlig liten, slik forskere fra Fafo har hevdet.

I evalueringen av sexkjøpsloven peker resultatene fra alle delanalysene og

undersøkelsene i samme retning: loven virker i tråd med formålet. Usikkerheten i tallfestingen av størrelsen på effekten som flere har vært opptatt av, skyldes like mye usikkerhet om utgangssituasjonen som blant annet Fafo har utredet, som usikkerhet om omfanget i dagens markeder. Kildene er ikke mer usikre for oss enn for andre, men vi bruker mye plass i vår rapport på å vise usikkerheten i tallene. Dette er en styrke ved våre analyser, ikke en svakhet slik noen framstiller det.

Justis- og beredskapsdepartementet ønsket kunnskap om lovens effekter. Resultatene fra vår evaluering er klare og entydige; kjøpsforbudet påvirker etterspørselen og bidrar til å dempe prostitusjonsmarkedet i Norge.

Vassnes mer enn antyder at konklusjonen er et bestillingsverk. Vet Vassnes hvilke konklusjoner Justis- og beredskapsdepartementet ønsket? Da besitter han i tilfelle informasjon som vi ikke er kjent med. Vår konklusjon er uansett

utelukkende basert på dokumenterte resultater fra evalueringen.

I motsetning til flere av de som har kritisert evalueringen (eller evalueringens mandat) deltok vi ikke i debatten om loven før den trådte i kraft. Vi hadde ingen meninger om hvilke tilsluttede og utilsiktede effekter loven ville gi, og heller ikke meninger om hva vår oppdragsgiver burde spurt om. Hvordan departementet og politikerne vil vektlegge og vurdere ulike effekter gjenstår å se.

Ingeborg Rasmussen, samfunnsøkonom og prosjektleder for evaluering av forbudet mot kjøp av seksuelle tjenester
ingeborg.rasmussen@vista-analyse.no

Klassekampen
21. august